

1. Téma   **Ceny produktov na finančnom trhu** Inflácia

2. Vyučovaci predmet, odporúčaná veková kategória

Základy spoločenských vied, Osobné a rodinné financie, Matematika
2. stupeň ZŠ, nižší stupeň viacročných gymnázií

3. Kľúčové slová

peniaze, inflácia, kúpna sila peňazí, deflácia, dezinflácia, hyperinflácia.

4. Ciele

- pochopiť pojmy inflácia, deflácia, dezinflácia a hyperinflácia,
- precvičiť získané informácie na príkladoch z praxe.

5. Základné pojmy

Inflácia znamená všeobecný rast cien tovarov a služieb (rast cenovej hladiny).

Deflácia je opakom inflácie, znamená pokles cien tovarov a služieb.

Dezinflácia znamená znižovanie miery inflácie. V čase dezinflácie rastú ceny tovarov a služieb, ale nie tak rýchlo ako predtým – rast cien sa spomaľuje.

Hyperinflácia je situácia, kedy ceny tovarov a služieb rastú veľmi rýchlym tempom (stovky a tisíce percent ročne), niekedy sa ceny zvyšujú aj niekoľkokrát za 1 deň (miera inflácie tak môže dosiahnuť rádovo aj státisíce a milióny percent ročne). K hyperinflácii môže dôjsť, keď štát vydáva do obehu stále viacej peňazí bez ohľadu na množstvo tovarov a služieb v ekonomike.

Inflácia má negatívny dopad na úspory, vždy ich znehodnocuje. Naopak tým, kto peniaze dlhujú, môže ich dlh pomôcť znížiť (ak neplatia vysoké úroky). Proti znehodnocovaniu úspor sa preto domácnosti bránia tým, že ich vkladajú a investujú. Ak sú výnosy a úroky vyššie než miera inflácie, tak sa reálne neznehodnocujú.

Inflácia sa meria porovnávaním indexu spotrebiteľských cien v rôznych časových obdobiach. Udáva sa v percentách.

Miera inflácie sa používa pri valorizácii miezd, dôchodkov a sociálnych príjmov (a možno aj vreckového ☺).

Z dlhodobého hľadiska bankové vklady nedokážu poraziť infláciu, dlhopisy sa tak – tak vyrovnávajú a jediné čo v histórii reálne zhodnotilo peniaze sú dlhodobé investície do akciových trhov.

6. Cvičenie: miera inflácie v SR

Najskôr sa opýtajte žiakov na nasledujúce:

Kto si myslí, že si dnes môže kúpiť za 5 Eur **VIAC**, než v roku 1993, zdvihne ruku.

Kto si myslí, že si dnes môže kúpiť za 5 Eur **MENEJ**, než v roku 1993, zdvihne ruku.

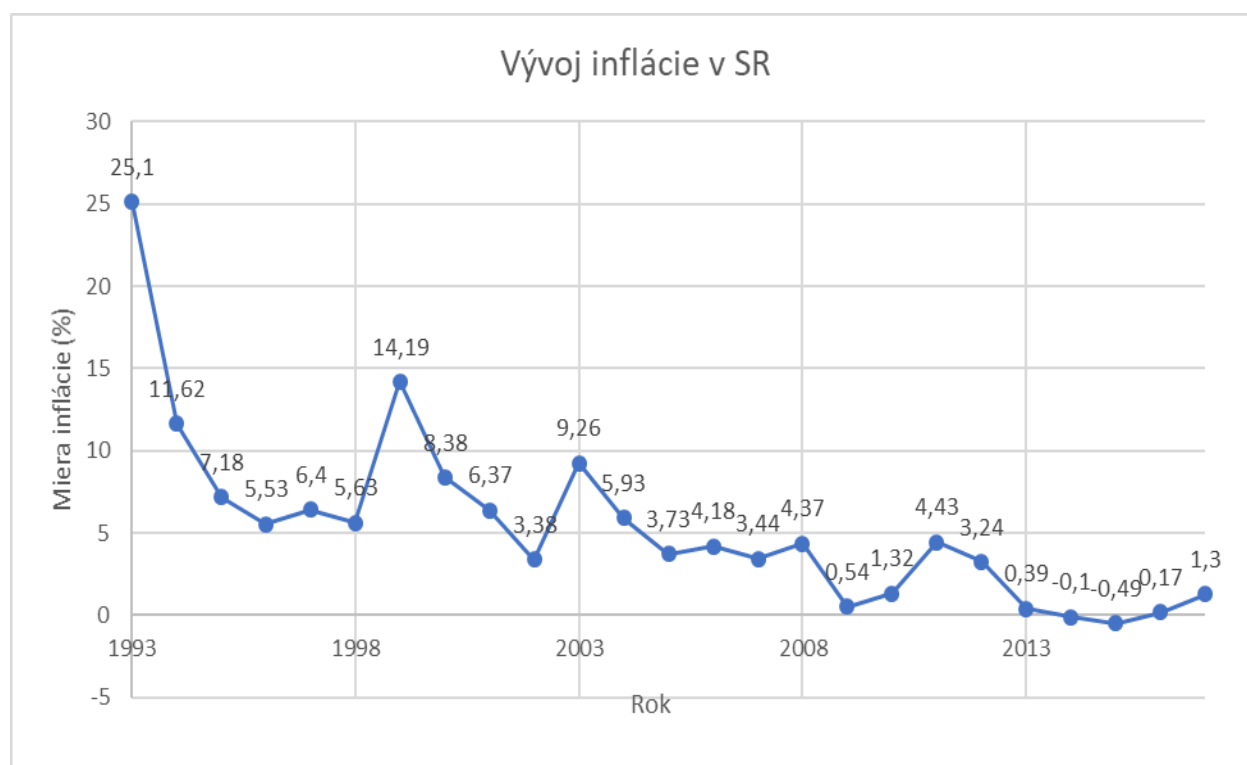
Kto si myslí, že si dnes môže kúpiť za 5 Eur **ROVNAKÉ** množstvo tovaru ako dnes, zdvihne ruku.

(správne je 2. voľba – inflácia znehodnocuje kúpnu silu peňazí).

Potom vyhláste súťaž na tému: kto odhadne, čo si dnes môžeme kúpiť za 5 Euro, ktoré vaši rodičia dostali 1.1.1993 pri vzniku samostatnej SR, inými slovami: aká je kúpna sila 5 Euro dnes alebo koľko Euro v roku 1993 stálo to, za čo dnes (v roku 2018) zaplatíte 5 Euro?

Pýtajte sa každého žiaka na jeho odhad. Odhady zapisujte na tabuľu. (V prípade, že je žiakov v triede veľa, rozdeľte ich do dvojíc (podľa lavíc) a nech sa najskôr dohodnú medzi sebou.)

Potom ukážte nasledujúci graf vyjadrujúci mieru inflácie v SR od začiatku roku 1993 do konca roku 2017 a graf komentujte (viď strana 3).

Otázky pre komentovanie grafu Vývoj inflácie v SR:

- a) Prečo bola miera inflácie v roku 1993 taká vysoká (25,1%)?

Súvisí to s transformáciou slovenskej ekonomiky z centrálne plánovanej (za socializmu) na trhovú (po roku 1989). Pred rokom 1989 boli ceny takmer všetkých tovarov a služieb pevné, určené a regulované štátom. Po roku 1989 sa ceny väčšiny tovarov a služieb uvoľnili, čo v prvých rokoch vyvolalo rast cien.

- b) Odhadnite, aká bola priemerná miera inflácie v SR v rokoch 1993 – 2011.
6,8 %

- c) Odhadnite, aká bola priemerná miera inflácie v SR v rokoch 2000 – 2011.
4,6 %

- d) Prečo došlo k zníženiu miery inflácie v roku 2009?

Prišla finančná kríza, ktorá prerástla do ekonomickej krízy. Počas hospodárskej krízy takmer vždy dochádza k poklesu miery inflácie.

- e) Akú mieru inflácie môžeme očakávať v ďalších 30 - 40 rokoch, t.j. v období vášho produktívneho veku?

Cieľová inflácia ECB je okolo 2 - 3%, čo korešponduje s priemernou mierou inflácie v SR od roku 2000 (po dokončení transformácie centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú). Takáto inflácia okrem iného pomáha vládam odpisovať štátny dlh a udržiavať ho v prijateľných medziach.

Na záver zverejnite správnu odpoveď na súťažnú otázku: *správna odpoveď je 1,18 Eur.*

7. Príklad: inflácia v krajinách, kde sa platí eurom **(krajiny Eurozóny)**

Pomocou grafu zo strany 4 hľadajte so žiakmi odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Aká bola priemerná inflácia v eurozóne počas 14 rokov (od roku 1996 do roku 2009)?
1,9 %, *vid' graf*

- b) Bola niekedy v tomto období aj deflácia?
áno, v júli 2009 – vid' graf

- c) Prečo došlo k prudkému zníženiu miery inflácie od júla 2008 do júla 2009?
z dôvodu ekonomickej recesie, spotrebitelia odkladali nákupy drahších tovarov, stagnoval obchod, ceny museli ísť nadol, až situácia prerástla do deflácie. Tu sa dá vysvetliť vplyv rastu a poklesu cien, čo sa vtedy deje na trhu a s cenou peňazí.

- d) Vyvolalo prijatie eura (1.1.2009) vyššiu mieru inflácie?
nie, prijatie eura nezvýšilo mieru inflácie

8. Pomôcky, zdroje a odkazy

<https://www.ecb.europa.eu>

